

Sygn. akt II C 385/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR A. Z.

Protokolant: sekr. sąd. M. P.

po rozpoznaniu w dniu 14 września 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

przeciwko J. G.

o zapłatę kwoty 19.300,42 zł

na skutek zarzutów J. G. od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym

1. uchyla w całości w stosunku do J. G. nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 16 maja 2012 roku wydany przez Sąd Rejonowy w Bielsku – Białej w sprawie o sygnaturze akt I Nc 1372/12;

2. oddala powództwo;

3. umarza postępowanie co do kwoty 14.666,28 zł (czternaście tysięcy sześćset sześćdziesiąt sześć złotych dwadzieścia osiem groszy);

4. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. na rzecz J. G. kwotę 3.921,78 zł (trzy tysiące dziewięćset dwadzieścia jeden złotych siedemdziesiąt osiem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego dla Łodzi-Widzewa na rzecz J. G. kwotę 19,22 zł (dziewiętnaście złotych dwadzieścia dwa grosze) tytułem niewykorzystanej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego, uiszczonej w dniu 8 maja 2017 roku, zaksięgowanej pod pozycją 500016103243.

Sygn. akt II C 385/16

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 9 maja 2012 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. wniosła o zasądzenie solidarnie od D. G. i J. G. kwoty 19.300,42 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 kwietnia 2012 roku oraz kosztami procesu według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Uzasadniając wytoczone powództwo powódka wskazała, iż pozwani zobowiązali się poprzez podpisanie weksla dnia 23 listopada 2011 roku do zapłaty w dniu 26 kwietnia 2012 roku kwoty 19.300,42 zł. Pomimo wezwania do wykupu weksla, pozwani nie dokonali żadnej wpłaty.

(pozew k.2)

W dniu 16 maja 2012 roku Sąd Rejonowy w B. B. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 1372/12, w postępowaniu nakazowym, wydał nakaz zapłaty, w którym nakazał pozwanym, aby solidarnie zapłacili powódce kwotę dochodzoną pozwem wraz z odsetkami i kosztami procesu, w terminie dwutygodniowym od doręczenia nakazu zapłaty albo wnieśli w tym terminie zarzuty.

(nakaz zapłaty k.9)

Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2012 roku Sąd Rejonowy w B. B. nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty wydanemu przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej w dniu 16 maja 2012 roku.

(postanowienie k.14)

Postanowieniem z dnia 11 września 2015 roku Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej nadał klauzulę wykonalności tytułowi egzekucyjnemu z dnia 16 maja 2012 roku wydanemu przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej I Wydział Cywilny, w sprawie sygnaturze akt I NC 1372/12, na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w B., na którą przeszło uprawnienie po powstaniu wskazanego tytułu egzekucyjnego.

(wniosek k.17-22, postanowienie k.23)

W dniu 29 grudnia 2015 roku pozwany J. G., reprezentowany przez pełnomocnika w osobie adwokata, wniósł o przywrócenie terminu do wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty z dnia 16 maja 2012 roku i wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty do czasu ukończenia postępowania wywołanego złożonym wnioskiem wraz z zarzutami od nakazu zapłaty.

(wniosek k.32-35)

W dniu 29 grudnia 2015 roku pozwany J. G. wniósł zarzuty od nakazu zapłaty z dnia 16 maja 2012 roku, wnosząc o uchylenie wydanego nakazu zapłaty w całości oraz o oddalenie powództwa, a także o zasądzenie na swoją rzecz od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa według norm przepisanych. Pozwany kwestionował roszczenie powódki zarówno co do zasady jak i wysokości. Zarzucił, iż jego żona D. G. zaciągnęła bez wiedzy pozwanego pożyczkę u powódki, zaś weksel stanowiący zabezpieczenie pożyczki został sporządzony bez udziału pozwanego J. G.. Pozwany zaprzeczył, aby podpis figurujący na wekslu o treści: (...) pochodził od niego.

(zarzuty od nakazu zapłaty k.36-38)

Postanowieniem z dnia 17 lutego 2016 roku Sąd Rejonowy w B. B. przywrócił J. G. termin do wniesienia zarzutów (pkt 1), uchylił w stosunku do pozwanego J. G. postanowienie Sądu Rejonowego w B. B. z dnia 11 września 2015 roku (pkt 2), uchylił w stosunku do pozwanego J. G. postanowienie Sądu Rejonowego w B. B. z dnia 26 czerwca 2012 roku o nadaniu klauzuli wykonalności (pkt 3), uchylił w stosunku do pozwanego J. G. postanowienie Sądu Rejonowego w B. B. z dnia 26 czerwca 2012 roku (wydane w formie zarządzenia) o stwierdzeniu prawomocności nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (pkt 4) i wstrzymał w stosunku do pozwanego J. G. natychmiastową wykonalność nakazu zapłaty z dnia 16 maja 2012 roku (pkt 5).

(postanowienie k.49-52)

W piśmie z dnia 4 kwietnia 2016 roku powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. podtrzymała żądanie pozwu. Oświadczyła, że strona pozwana po dniu wniesienia pozwu zapłaciła na rzecz powódki łącznie kwotę 14.666,28 zł i w tym zakresie powódka cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia i wniosła o umorzenie postępowania i zarządzenie na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania. Wskazała, iż należność pozwanego wobec powódki solidarnie z D. G. wynosi 4.634,14 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 27 kwietnia 2014 roku. Powódka podniosła, że zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, a zatem dochodzący roszczeń z weksla winien jedynie legitymować się dokumentem wekslowym. Zaznaczyła, że pozwany nie podniósł zarzutu niezgodności

weksla z porozumieniem wekslowym, a zatem spór nie został przeniesiony na płaszczyznę stosunku podstawowego. Zaprzeczyła, aby podpis pozwanego na wekslu został sfalszowany.

(odpowiedź na zarzuty k.57-59)

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2016 roku Sąd Rejonowy w B. B.stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Widzewa w Łodzi.

(postanowienie k.84-87)

W piśmie wniesionym w dniu 7 kwietnia 2016 roku (...) Spółka Akcyjna w B. oświadczyła, że wstępuje do niniejszej sprawy w miejsce powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B., wskazując, że w dniu 18 grudnia 2014 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. dokonała na podstawie przepisu art.529 § 1 pkt 4 k.s.h. podziału przez wydzielenie poprzez przeniesienie części majątku na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Przeniesiony majątek obejmował zorganizowaną część przedsiębiorstwa, w tym wierzytelności dochodzoną pozwem w niniejszej sprawie. Natomiast, (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością została przejęta na podstawie art.492 § 1 pkt 1 k.s.h. przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B..

(pismo k.91-92, załączniki k.95-121)

W piśmie wniesionym 11 lipca 2016 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. oświadczyła, że wyraża zgodę na wstąpienie do niniejszej sprawy po stronie powodowej (...) Spółki Akcyjnej w B., jako nabywcy wierzytelności dochodzonej pozwem.

(pismo z załącznikami k.139-169)

W piśmie z dnia 8 sierpnia 2016 roku pełnomocnik pozwanego J. G. oświadczył, że nie wyraża zgody na wstąpienie do niniejszego procesu po stronie powodowej (...) Spółki Akcyjnej w B., jako nabywcy wierzytelności dochodzonej pozwem.

(pismo k.180)

Na rozprawie dniu 25 kwietnia 2017 roku, w dniu 8 września 2017 roku, w dniu 17 października 2017 roku oraz dniu 14 września 2018 roku pełnomocnik pozwanego podtrzymał stanowisko wyrażone w zarzutach. Wniósł o uchylenie nakazu i oddalenie powództwa, a w zakresie, w jakim cofnięto powództwo o umorzenie postępowania oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania.

(stanowisko pełnomocnika pozwanego protokół rozprawy k.192-193, nagranie 00:02:04-00:05:33, k.204, nagranie 00:01:21-00:02:58, k.219, nagranie 00:01:59-00:03:54, k.250, nagranie 00:03:01-00:03:46)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. G. i D. G. są małżeństwem.

(okoliczność bezsporna, także odpis wyroku k.44)

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. wypełniła weksel własny in blanco, wystawiony w dniu 23 listopada 2011 roku, na kwotę 19.300,42 zł. Jako remitenta wskazano (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w B.. Jako miejsce wystawienia weksla wskazano miejscowość (...), a datę płatności weksla wskazano na dzień 26 kwietnia 2012 roku. W treści weksla zawarta była klauzula „nie na zalecenie”, a jako miejsce płatności wskazano B.. W prawym dolnym rogu weksla wskazano wystawców weksla: D. G. i J. G.. Poniżej na wekslu zamieszczone są nakreślone pismem ręcznym podpisy (...) oraz (...).

(dowód: kserokopia weksla k.3, oryginał w kasie pancерnej)

Widniejący na wekslu z dnia 23 listopada 2011 roku podpis (...) nie został wykonany przez pozwanego J. G..

(dowód: opinia biegłego z zakresu badania porównawczego pisma ręcznego k.229-236, materiał porównawczy k.41, koperta k.174, koperta k.177)

Pismami z dnia 16 kwietnia 2012 roku powódka wezwała D. G. i J. G. do zapłaty kwoty 19.300,42 zł w terminie 10 dni – pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego, jednocześnie zawiadamiając, że wystawiony weksel in blanco został wypełniony.

(dowód: kserokopia wezwania do zapłaty k.4 i k.5)

J. G. nie uczestniczył w podpisywaniu umowy, którą miałyby zabezpieczać weksel załączony do pozwu. Pozwany nigdy nie był w oddziale powodowej spółki, nigdy nie podpisywał w obecności pracowników spółki żadnych dokumentów. Pozwany nigdy nie podpisywał weksła. Nigdy nie było takiej sytuacji, aby pozwany podpisywał dla żony czyste kartki papieru bez tekstu.

Pozwany J. G. dowiedział się o wekslu i pożyczce, gdy dostał wyciąg z rachunku bankowego banku i dowiedział się, że jego wynagrodzenie za pracę zostało zajęte przez komornika sądowego. Ustalił wówczas, że został wydany nakaz zapłaty, stanowiący podstawę egzekucji komorniczej. Następnie, żona poinformowała J. G., że wzięła jego dowód osobisty i poszła załatwić sprawę w powodowej spółce.

(dowód: przesłuchanie pozwanego - protokół rozprawy z dnia 14 września 2018 roku k.251, nagranie 00:07:21 – 00:09:08 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami - protokół rozprawy z dnia 25 kwietnia 2017 roku k.193-194, nagranie 00:09:37 – 00:21:23)

Gdy J. G. powziął wiadomość o licznych zobowiązaniach finansowych zaciągniętych przez żonę D. G., wystąpił przeciwko D. G. z powództwem o ustanowienie rozdzielności majątkowej. Wyrokiem z dnia 16 lutego 2012 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt XII Ca 499/11, Sąd Okręgowy w Łodzi ustanowił rozdzielność majątkową małżeńską J. G. i D. G. z dniem 21 października 2011 roku w miejsce wspólności majątkowej wynikającej z zawarcia małżeństwa w dniu 23 lipca 1981 roku w Ł. za nr aktu III-741/1981.

(dowód: odpis wyroku k.44, przesłuchanie pozwanego - protokół rozprawy z dnia 14 września 2018 roku k.251, nagranie 00:07:21 – 00:09:08 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami - protokół rozprawy z dnia 25 kwietnia 2017 roku k.193-194, nagranie 00:09:37 – 00:21:23)

W dniu 18 grudnia 2014 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. dokonała na podstawie przepisu art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h. podziału przez wydzielenie poprzez przeniesienie części majątku na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.. Przeniesiony majątek obejmował zorganizowaną część przedsiębiorstwa, w tym wierzytelności dochodzoną pozwem w niniejszej sprawie. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. została przejęta na podstawie art.492 § 1 pkt 1 k.s.h. przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B..

(dowód: wyciąg z porozumienia w sprawie planu podziału k.95-110, odpisy z KRS k.111-115 i k.118 v. i k.119-121)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie powołanych wyżej dowodów, wśród nich kserokopii dokumentów, opinii biegłego z zakresu badania porównawczego pisma ręcznego, a także na przesłuchaniu pozwanego. Ustalen stan faktyczny na podstawie kserokopii dokumentów dokonano na podstawie przepisu art. 308 k.p.c.

Sąd uznał opinię biegłego z zakresu badania porównawczego pisma ręcznego za pełnowartościowe źródło informacji specjalnych. Opinia jest zupełna i zawiera logiczne uzasadnienie wywiedzionych wniosków. Żadna ze stron nie kwestionowała opinii ani nie wносиła jej uzupełnienie czy o wezwanie biegłego na rozprawę celem złożenia wyjaśnień.

Ustalając stan faktyczny stanowiący podstawę rozstrzygnięcia Sąd pominął kserokopię „Wniosku o udzielenie pożyczki” k.60. Do akt sprawy złożono jedynie kserokopię pierwszej strony wniosku, na której nie znajduje się

jakikolwiek podpis. Tym samym wskazana kserokopia nie stanowi nawet dokumentu prywatnego w rozumieniu art.245 k.p.c., którego niezbędnym elementem jest podpis osoby, która złożyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie (tak między innymi A. Z. „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz.”).

Sąd nie uwzględnił także kserokopii dowodów osobistych (k.61-62), kserokopii zaświadczeń D. G. o dochodach (k.63, k.64) oraz kserokopii oświadczeń dotyczących przetwarzania danych osobowych (k.65 i k.66), kserokopii zlecenia przekazywania dochodów (k.67), kserokopii historii rachunku (k.68-69), kserokopii oświadczenia (k.70), gdyż pozostają one bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Na rozprawie w dniu 14 września 2018 roku Sąd zmienił pkt 1 postanowienia z dnia 25 kwietnia 2017 roku i oddalił wniosek strony powodowej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka A. C.. Świadek A. C. nie została doprowadzona przez Policję na rozprawę w dniu 17 października 2018 roku, gdyż jak ustalono nie zamieszkuje pod adresem wskazanym przez powódkę w Ł. przy ul. (...) (notatka k.221). W związku z tym, zarządzeniem wydanym na rozprawie w dniu 17 października 2017 roku, doręczonym powódce w dniu 25 października 2017 roku (dowód doręczenia k.243), Sąd zobowiązał powódkę do wskazania aktualnego adresu świadka A. C. w terminie 14 dni pod rygorem oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań tego świadka, wskazując, że jak wynika z informacji uzyskanych przez Sąd świadek nie zamieszkuje pod adresem wskazanym przez powoda w piśmie z dnia 4 kwietnia 2016 roku. W określonym terminie, ani później do terminu rozprawy w dniu 14 września 2018 roku strona powodowa nie wskazała aktualnego adresu świadka A. C.. Zgodnie z art. 258 k.p.c., strona powołująca się na dowód ze świadków obowiązana jest nie tylko dokładnie oznaczyć fakty, które mają być zeznaniami poszczególnych świadków stwierdzone, ale także wskazać świadków, tak by wezwanie ich do sądu było możliwe. W świetle powołanego przepisu, aby przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka było możliwe niezbędne jest zatem wskazanie aktualnego adresu świadka. W przedmiotowej sprawie, wobec nie wskazania aktualnego adresu świadka A. C., nie było możliwe jej wezwanie na rozprawę. W konsekwencji, wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań tego świadka podlegał oddaleniu.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

Powódka początkowo kierowała żądanie zapłaty kwoty dochodzonej pozewem do pozwanych D. G. i J. G.. Jednakże, nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej, w sprawie o sygnaturze akt I Nc 1372/12, w postępowaniu nakazowym, uprawomocnił się w stosunku do D. G., która nie wniosła od niego zarzutów. Zgodnie z art.494 § 2 k.p.c., nakaz zapłaty, przeciwko któremu w całości lub w części nie wniesiono skutecznie zarzutów, ma skutki prawomocnego wyroku. Skoro wskazany nakaz zapłaty uprawomocnił się do D. G., stroną niniejszego procesu pozostawał jedynie J. G..

W przedmiotowej sprawie, powódka ostatecznie żądała od pozwanego J. G. zapłaty kwoty 4.634,14 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 27 kwietnia 2014 roku na podstawie weksla własnego.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do kwestii oznaczenia strony powodowej. Jak wynika z akt sprawy, pozew w niniejszej sprawie został wniesiony przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w B.. W dniu 18 grudnia 2014 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. dokonała na podstawie przepisu art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h. podziału przez wydzielenie poprzez przeniesienie części majątku na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.. Przeniesiony majątek obejmował zorganizowaną część przedsiębiorstwa, w tym wierzytelności dochodzoną pozewem w niniejszej sprawie. Natomiast, (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. została przejęta na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B..

Zgodnie z art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h., podział może być dokonany przez przeniesienie części majątku spółki dzielonej na istniejącą spółkę lub na spółkę nowo zawiązaną (podział przez wydzielenie). Natomiast, stosownie do przepisu art. 531 § 1 k.s.h., spółki przejmujące lub spółki nowo zawiązane powstałe w związku z podziałem wstępują z dniem podziału bądź z dniem wydzielenia w prawa i obowiązki spółki dzielonej, określone w planie podziału.

Jak wskazuje się w doktrynie i orzecznictwie przepis art. 531 § 1 k.s.h. odnosi się do następstwa materialnoprawnego, natomiast następstwo procesowe w przypadku podziału spółki nastąpić może wyłącznie na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, regulujących przypadki następstwa procesowego związanego ze zmianami podmiotowymi, zachodzącymi w stosunkach materialno-prawnych, będących przedmiotem postępowania. W wyniku podziału spółki przez wydzielenie żadna z uczestniczących w podziale spółek nie traci bytu prawnego zatem następstwo procesowe podlega ocenie na podstawie art. 192 pkt 3 k.p.c. Przejście praw lub obowiązków procesowych na następców prawnych musi być wyraźnie uregulowane i nie może wynikać z przepisów prawa materialnego regulujących przejście praw i obowiązków materialnoprawnych. Są to bowiem dwie zupełnie odrębne kwestie (tak A. Cudna-Wagner, „Następstwo procesowe w przypadku podziału spółki przez wydzielenie”, PPH 2008, nr 10, s. 33, Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 18 lutego 2009 roku, I CZ 7/09, LEX nr 560517, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 kwietnia 2009 roku, V CSK 410/08, LEX nr 627254, Andrzej Kidyba „Komentarz do kodeksu spółek handlowych.”).

W przedmiotowej sprawie, nie zatem zachodzi następstwo procesowe po stronie powodowej skutkujące automatycznym wstąpieniem do powstępowania (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B., gdyż spółka ta nie jest następcą prawnym (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. pod tytułem ogólnym. Natomiast, zastosowanie w niniejszej sprawie znajdował przepis art.192 pkt 3 k.p.c., zgodnie z którym z chwilą doręczenia pozwu, zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa, objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy; nabywca może jednak wejść na miejsce zbywcy za zezwoleniem strony przeciwnej.

W związku z tym, Sąd zobowiązał strony do zajęcia stanowiska w przedmiocie pisma (...) Spółki Akcyjnej w B. w dniu 7 kwietnia 2016 roku, w którym spółka ta oświadczyła, że wstępuje do niniejszej sprawy w miejsce powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.. W piśmie z dnia 8 sierpnia 2016 roku pełnomocnik pozwanego J. G. oświadczył, że nie wyraża zgody na wstąpienie do niniejszego procesu po stronie powodowej (...) Spółki Akcyjnej w B., jako nabywcy wierzytelności dochodzonej pozwem. W konsekwencji, nie doszło do przekształcenia podmiotowego po stronie powodowej przewidzianego w art.192 pkt 3 zd. 2 k.p.c. Tym samym, stroną powodową pozostała (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B..

Powódka wywodziła swe roszczenie z weksla własnego. W związku z tym, w dalszej części rozważań należy odnieść się do oceny dokumentu będącego wekslem, jako źródła zobowiązania oraz stopnia jego abstrakcyjnego charakteru.

Zgodnie z dominującym w doktrynie i orzecznictwie zapatrywaniem, zobowiązanie wekslowe, zarówno w przypadku weksla własnego jak i trasowanego, powstaje w wyniku umowy zawartej pomiędzy wystawcą weksla, a remitentem, w rezultacie której pierwszy wierzyciel wekslowy otrzymuje podpisany weksel od wystawcy. Powstające w ten sposób zobowiązanie wekslowe jest zobowiązaniem surowym pod względem formalnym i materialnym. Surowość formalna przejawia się przede wszystkim w tym, iż weksel, który nie spełnienia wymogów stawianych przez ustawę dotyczących elementów składowych weksla jest nieważny, zaś niedochowanie terminów przewidzianych przez prawo wekslowe np. do przedstawienia weksla do zapłaty skutkuje z reguły utratą praw przez wierzyciela wekslowego (tak również Adam Szpunar „Komentarz do prawa wekslowego i czekowego”).

Zgodnie z przepisem art. 103 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe (Dz.U. 1936, Nr 37, poz. 282 ze zm.), do weksla własnego stosuje się przepisy o wekslu trasowanym, o ile z istotą weksla własnego nie pozostają w sprzeczności, w tym przepisy dotyczące płatności weksla i przedstawienia weksla do zapłaty.

Stosownie do art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz.U. 1936, Nr 37, poz. 282 ze zm.), weksel własny zawiera: nazwę „weksel” w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono; przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej; oznaczenie terminu płatności; oznaczenie miejsca płatności; nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana; oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu; a także co ma decydujące znaczenie w niniejszej sprawie, podpis wystawcy wekslu. Jak wskazuje się w doktrynie, w przypadku weksla własnego koniecznym jest zawarcie bezwarunkowego przyrzeczenia zapłaty, w związku z tym wypełniając weksel własny należy posługiwać się zwrotem „zapłacić” ewentualnie „zapłacimy” jeśli wystawca jest więcej niż jeden.

W świetle art.102 prawa wekslowego, dokument, któremu brak jednej ze wskazanych powyżej cech, co do zasady nie jest wekslem i nie rodzi ważnego zobowiązania wekslowego. Jednakże, weksel własny bez oznaczenia terminu płatności uważa się za płatny za okazaniem. W braku osobnego oznaczenia, miejsce wystawienia weksłu uważa się za miejsce płatności weksla, a także za miejsce zamieszkania wystawcy. Ponadto, weksel własny, w którym nie oznaczono miejsca wystawienia, uważa się za wystawiony w miejscu, podanym obok nazwiska wystawcy.

Natomiast, zgodnie z art. 103 prawa wekslowego stosuje się do weksłu własnego również przepisy o wekslu in blanco (art. 10 prawa wekslowego). Z kolei, jak wynika z art. 10 prawa wekslowego, jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Warto podkreślić, że prawo wekslowe m.in. na podstawie powyższego przepisu dopuszcza możliwość wystawienia weksla, który w chwili wystawiania nie zawiera wszystkich elementów niezbędnych dla jego ważności określonych w art.101 i 102, nie zawiera jednak definicji weksla in blanco. Jak przyjmuje się piśmiennictwie, weksel własny in blanco jest to dokument zawierający co najmniej podpis wystawcy złożony w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego (tak między innymi Komentarz do art. 10 ustawy - Prawo wekslowe, Izabela Heropolitańska, LEX 2011). Weksel in blanco nie jest jeszcze wekslem, ze względu na to, iż nie zawiera wszystkich elementów wymaganych dla ważności weksla. Zawiera on jednak zobowiązanie wekslowe, bowiem wystawca złożył na nim swój podpis właśnie w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Z chwilą uzupełnienia weksla in blanco zgodnie z wolą wystawcy i w sposób nadający mu cechy weksla własnego staje się on wekslem. Jednakże zobowiązanie z poprawnie uzupełnionego weksla in blanco istnieje od chwili złożenia na nim podpisu, a nie dopiero od chwili uzupełnienia weksla (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 czerwca 2003 roku, I CKN 434/01, Sądu Apelacyjny w Poznaniu w postanowieniu z dnia 14 listopada 2003 roku, II AKz 835/03). Pomimo tego, dopóki weksel in blanco nie zostanie uzupełniony w sposób nadający mu cechy weksla, osoby podpisane na wekslu in blanco nie mogą być traktowane jako zobowiązane wekslowo (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 listopada 1930 roku, Rw. III 1445/30). Jeżeli weksel in blanco zostanie uzupełniony niezgodnie z art.101 i 102 prawa wekslowego, wówczas taki weksel będzie nieważny, a osoby podpisane na tym wekslu nie są tym samym dłużnikami wekslowymi.

Należy też zaznaczyć, że z chwilą wystawienia weksla in blanco i wręczenia go wierzycielowi następuje zawarcie porozumienia między wystawcą weksla a osobą, której ten weksel zostaje wręczony określające sposób jego uzupełnienia. Porozumienie takie jest umową zawieraną pomiędzy odbiorcą weksla a wystawcą weksla, do której stosuje się przepisy kodeksu cywilnego. Artykuł 10 prawa wekslowego nie wymaga żadnej szczególnej formy takiego porozumienia wekslowego. Może być więc ono zarówno pisemne, jak i ustne, może zostać osiągnięte w sposób wyraźny lub dorozumiany (tak między innymi Sąd Najwyższy: w wyroku z dnia 28 maja 1998 roku, III CKN 531/97; w wyroku z dnia 23 października 2001 roku, I CKN 19/01; Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 19 listopada 1999 roku, I ACa 775/99). W praktyce, wystawca weksla najczęściej składa swe oświadczenie w formie pisemnej, a odbiorca weksla wyraża swoją wolę w sposób dorozumiany. Takie pisemne oświadczenie podpisane przez wystawcę weksla nazywane jest deklaracją wekslową lub deklaracją do weksla in blanco. Porozumienie jest umową, dlatego musi określać wzajemne prawa i obowiązki stron umowy. Prawo wekslowe nie określa, jaka powinna być jego treść. Ma więc zastosowanie ogólna zasada wyrażona w art. 353¹ k.c., zgodnie z którą strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Należy podkreślić, że deklaracja wekslowa nie jest warunkiem ważności weksla (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z 28 sierpnia 1963 roku, II CR 249/63).

Zgodnie z dominującymi w doktrynie i orzecznictwie poglądami, zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny względem stosunku cywilnoprawnego leżącego u podstaw tego zobowiązania w tym sensie, że na ważność czynności prawnej rodzącej zobowiązanie wystawcy weksla czy akceptanta nie ma wpływu nieistnienie lub upadek stosunku podstawowego, stanowiącego przyczynę zaciągnięcia przez te osoby zobowiązania wekslowego.

Generalnie posiadacz weksła nie musi wykazywać podstawy gospodarczej zobowiązania wekslowego ani tego, że ta podstawa w ogóle istniała. Ten kto dochodzi zapłaty z weksła musi tylko przedłożyć dokument weksła, na który się powołuje, i wykazać, że jest uprawnionym z weksła.

Jednakże, abstrakcyjny charakter weksła ulega istotnemu osłabieniu w bezpośrednich stosunkach stron czynności wekslowej, a więc między innymi w stosunku między wystawcą weksła własnego a remitentem. Albowiem, ograniczenia w podnoszeniu zarzutów przez dłużników wekslowych, przewidziane w art. 17 ustawy Prawo wekslowe, pomyślane zostały w interesie bezpieczeństwa obrotu wekslowego i mają zastosowanie tylko wtedy, gdy zapłaty od dłużnika wekslowego domaga się osoba trzecia, która nabyła weksel na podstawie czynności unormowanej w prawie wekslowym (indos).

W świetle utrwalonej linii orzecznictwa, w wymienionych stosunkach pomiędzy wystawcą weksła a remitentem, dopuszczalne jest podnoszenie przez dłużnika wekslowego wszelkich zarzutów, także więc - zarzutów osobistych w rozumieniu art. 17 prawa wekslowego, do których należą m.in. zarzuty odwołujące się do stosunku prawnego leżącego u podstaw zobowiązania wekslowego.

Dodatkowo przyjmuje się, iż wierzyciel wekslowy nie może mieć wobec swego bezpośredniego kontrahenta więcej praw niż to wynika ze stosunku podstawowego (tak między innymi Adama Szpunar „Komentarz do prawa wekslowego i czekowego”; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 kwietnia 2001 roku, III CKN 341/00, OSNC 2002, nr 4, poz.50; w wyroku z dnia 21 października 1998 r., II CKN 10/98, OSNC 1999, nr 5, poz. 93; z dnia 18 listopada 1999 r., I CKN 215/98, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 128 i z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 25/00, OSNC 2001, nr 7-8, poz. 117).

Podniesienie przez dłużnika zarzutów wynikających ze stosunku cywilnego łączącego strony zmusza wierzyciela – w celu ich zwalczenia, do powoływania się na okoliczności faktyczne dotyczące tego stosunku oraz na przepisy prawne ten stosunek normujące. W ten sposób spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego, na którym oparty był pozew wniesiony w postępowaniu nakazowym, przenosi się na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Ten ostatni bowiem stosunek rozstrzyga o tym, czy i w jakim zakresie istnieje po stronie dłużnika zobowiązanie wekslowe zaciągnięte wobec wierzyciela w celu zabezpieczenia wierzytelności cywilnej.

Zaznaczyć trzeba, że ciężar dowodu zawarcia umowy regulującej sposób wypełnienia weksła oraz wypełnienia weksła niezgodnie z umową ciąży na wekslowo zobowiązanym (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 1928 r., I C 2161/27; orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1934 roku, C 2217/33).

Odnosząc powyższe rozważania do niniejszej sprawy należy ustalić, czy przedstawiony przez powódkę weksel posiada wszystkie obligatoryjne elementy rodzące odpowiedzialność J. G..

Pozwany J. G. podniósł zarzut nieważności weksła wskazując, iż podpis wystawcy widniejący na dokumencie o treści (...) nie został przez niego nakreślony. Pozwany zaprzeczył, jakoby kiedykolwiek składał podpis na będącym przedmiotem postępowania wekslu, podnosząc tym samym zarzut sfalszowania jego treści w tym zakresie.

Jak wynika z niekwestionowanej przez strony opinii biegłego z zakresu badania porównawczego pisma ręcznego, podpis widniejący na wekslu z dnia 23 listopada 2011 roku o treści (...) nie został wykonany przez pozwanego J. G..

W związku z powyższym, nie sposób uznać, iż pozwany skutecznie zaciągnął zobowiązanie wekslowe oparte na załączonym do weksłu pozwu. Weksel ten nie zawiera bowiem w odniesieniu do pozwanego J. G. obligatoryjnego elementu wymaganego przez przepis art.101 ustawy Prawo wekslowe, jakim jest podpis wystawcy wekslu. Dokument ten w stosunku do J. G. nie jest wekslem własnym in blanco, gdyż nie został na nim złożony przez J. G. jako wystawcę, w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego, jego podpis.

Tym samym, J. G. nie jest w stosunku do powoda zobowiązany do zapłaty na podstawie wskazanego weksła.

Jednakże, jak wskazano powyżej bezpodstawność roszczenia opartego na wekslu nie pociąga za sobą bezpodstawności roszczenia cywilnoprawnego. Wystawienie weksla samo w sobie nie stanowi bowiem nigdy podstawy zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Podstawa ta znajduje się zawsze poza stosunkiem wekslowym i ma swoje źródło w stosunku cywilnoprawnym łączącym wystawcę weksla z remitentem.

Jednakże, powódka nie wykazała, aby J. G. był pożyczkobiorcą, albo aby łączył go z powódką inny stosunek prawny np. poręczenia. Ponadto, zaznaczała, że wobec braku zarzutów w tym zakresie ze strony pozwanego, spór w niniejszej sprawie nie został przeniesiony na płaszczyznę stosunku podstawowego. Strona powodowa w żaden sposób nie wykazała, aby wypełnienie weksla nastąpiło w związku z niewywiązaniem się przez pozwanego z zawartej z powódką umowy pożyczki, to jest brakiem terminowej spłaty rat. Pozwany w toku procesu podnosił, iż nie zawierał z powódką żadnych umów, ani nie podpisywał jakichkolwiek dokumentów. Tymczasem powódka nie wykazała, aby wystawiony weksel miał cechy weksla gwarancyjnego, stanowiącego zabezpieczenie wiarygodności wynikających z zawartej pomiędzy stronami umowy w tym, pożyczki.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Jak wynika z § 2 powołanego przepisu, w brzmieniu obowiązującym w dacie wystawienia weksla, umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Z brzmienia powyższych przepisów jasno wynika, iż dla ważności umowy pożyczki nie jest wymagana forma szczególna. Jednakże umowa pożyczki, której wartość przenosi 500 zł powinna być, dla celów dowodowych (ad probationem), stwierdzona pismem (art. 74 k.c.). Forma ta zastrzeżona jest dla całej umowy a więc, oświadczeń składanych przez obie strony umowy. Forma pisemna to utrwalenie oświadczenia woli za pomocą pisma w dowolny sposób (również pismem maszynowym) z podpisem osoby składającej oświadczenie.

W świetle przepisów art. 73 § 1 k.c. i art. 74 § 1 k.c., forma pisemna zastrzeżona przez przepisy dla czynności prawnej, ale nie pod rygorem nieważności, jest formą zastrzeżoną jedynie dla celów dowodowych. W przypadku nie zachowania formy pisemnej czynności zastrzeżonej dla celów dowodowych, strony powinny liczyć się z ograniczeniami dowodowymi. Albowiem, zgodnie z art. 74 § 2 k.c., nie jest wówczas w sprawie dopuszczalny dowód z zeznań świadków lub przesłuchania stron na okoliczność dokonania czynności. Wyjątek stanowi sytuacja, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, jeżeli żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą albo jeżeli fakt dokonania czynności prawnej będzie uprawdopodobniony za pomocą pisma. Powyższe uregulowania są ściśle związane z treścią art. 246 k.p.c., który stanowi, że jeżeli forma pisemna była zastrzeżona tylko dla celów dowodowych, dowód ze świadków lub z przesłuchania stron w sprawie między uczestnikami tej czynności na fakt jej dokonania jest dopuszczalny w wypadku, gdy dokument obejmujący czynność został zagubiony, zniszczony lub zabrany przez osobę trzecią, a także w wypadkach określonych w kodeksie cywilnym, a więc w art. 74 § 2 k.c. W judykaturze i piśmiennictwie, podkreśla się, iż przepis art. 246 k.p.c., nie stanowi samodzielnej podstawy do oceny czy dopuszczalne jest w danej sprawie przeprowadzenie dowodów ze świadków lub z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności, dla której przewidziana jest forma pisemna dla celów dowodowych, gdyż ocenę tą można prawidłowo przeprowadzić jedynie przy uwzględnieniu przesłanek z art. 74 § 2 k.c.

Podkreślić również należy, iż okoliczności, mające zgodnie z żądaniem powództwa składać się na sumę dochodzonego roszczenia, nie zostały w postępowaniu w żaden sposób udowodnione, nie zgłoszono bowiem w tym celu żadnych środków dowodowych. W ocenie Sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje, aby pozwany zalegał z zapłatą na rzecz powódki kwoty dochodzonej w pozwie z jakiegokolwiek tytułu. Jest przy tym oczywiste, że samo twierdzenie zawarte w pozwie nie jest wystarczające do przyjęcia istnienia roszczenia we wskazanym rozmiarze. Tym samym brak było możliwości zweryfikowania żądanej przez powódkę kwoty 4.634,14 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 27 kwietnia 2014 roku.

Zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 6 k.c., ciężar dowodu spoczywa na osobie, która z danego faktu wywodzi skutki prawne. W niniejszym procesie, to na powódce spoczywał ciężar wykazania istnienia zobowiązania J. G. uzasadniającego żądanie pozwu. Jak wskazano powyżej, powódka nie udowodniła istnienia ważnego zobowiązania wekslowego J. G.. Natomiast, nie odwoływała się do żadnego stosunku podstawowego łączącego strony, w tym umowy pożyczki ani nie wykazała jego istnienia. Wręcz przeciwnie podkreślała, że wobec braku zarzutów pozwanego co do sposobu wypełnienia weksla in blanco spór w niniejszej sprawie nie został przeniesiony z płaszczyzny prawa wekslowego na płaszczyznę stosunku podstawowego. Zaś, pozwany kwestionował, aby miała miejsce jakkolwiek czynność prawna kreująca jego zobowiązanie w stosunku do powódki.

Mając na uwadze powyższe, powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie wobec nieważności weksla oraz nieudowodnienia przez powódkę, że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki bądź innej umowy, którą zabezpieczał weksel.

Stosownie do przepisu art.496 k.p.c., w przypadku wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, po przeprowadzeniu rozprawy sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

W konsekwencji, Sąd uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany w dniu 16 maja 2012 roku przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej w sprawie o sygnaturze akt I Nc 1372/12 w całości w stosunku do J. G. i oddalił powództwo.

Powódka cofnęła powództwo w zakresie kwoty 14.666,28 zł. Zgodnie z przepisem art. 355 § 1 k.p.c., Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub, jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne. Stosownie zaś do treści art. 203 § 1 k.p.c., pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku. Jak wynika z § 2 powołanego przepisu, pozew cofnięty nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Natomiast, zgodnie z treścią art. 203 § 4 k.p.c. Sąd jest zobowiązany do kontroli przedmiotowej czynności procesowej w kontekście przesłanek w tym przepisie wymienionych warunkujących uznanie cofnięcia pozwu za niedopuszczalne. Przepis art. 203 § 4 k.p.c. obliuguje do uznania cofnięcia powództwa za niedopuszczalne, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, iż taka czynność byłaby niezgodna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzałaby do obejścia prawa. W niniejszej sprawie, powódka cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia, zatem zgoda na cofnięcie pozwu nie była wymagana. W niniejszej sprawie, nie zachodziły również przesłanki z art. 203 § 4 k.p.c. obligujące do uznania cofnięcia powództwa za niedopuszczalne. W konsekwencji, na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. należało umorzyć postępowanie co do kwoty 14.666,28 zł.

O kosztach postępowania orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik postępowania wyrażonej w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art.98 § 1 k.p.c., stanowiącym iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

Powódka przegrała proces w zakresie kwoty 4.634,14 zł, której ostatecznie dochodziła od pozwanego. W ocenie Sądu, powódkę należy także traktować jako przegrywającą proces w zakresie kwoty 14.666,28 zł, o jaką cofnęła powództwo. Albowiem, za przegrywającego uznaje się powoda, którego żądanie nie zostało uwzględnione, lub pozwanego, którego obrona okazała się nieskuteczna (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2011 roku, II CZ 203/10, niepubl.). Dla oceny, czy strona przegrała sprawę, obojętne jest, czy ponosi ona winę za prowadzenie procesu. Sam fakt, że sprawę przegrała, choćby nawet tylko formalnie, kwalifikuje ją, jako stronę przegrywającą, obowiązującą do zwrotu kosztów przeciwnikowi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 października 1967 roku, I CZ 81/67, L., postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 sierpnia 2009 roku, I ACz 897/09 O.: L.). Wyjątkiem jest sytuacja, gdy cofnięcie powództwa w całości lub w części stanowi wynik zaspokojenia żądania pozwu przez pozwanego. W przedmiotowej sprawie, powódka nie wykazała, aby cofnięcie pozwu w stosunku do J. G. stanowiło

wynik dokonania przez tego pozwanego zapłaty na rzecz powódki kwoty 14.666,28 zł. Ponadto, w świetle powyższych rozważań i zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, pozwany nie był zobowiązany do zapłaty na rzecz powódki jakiegokolwiek kwoty.

Na zasądzone od powódki na rzecz pozwanego koszty procesu w łącznej kwocie 3.921,78 zł złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w kwocie 2.400 zł (ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), opłata od zarzutów od nakazu zapłaty w kwocie 724 zł tytułem, zaliczka na poczet wynagrodzenia biegłego w kwocie 780,78 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Na podstawie art.84 ust.2 w związku z art.80 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1398 ze zm.), Sąd nakazał zwrócić ze Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi na rzecz pozwanego J. G. kwotę 19,22 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego.